

Chladné kameny

Dokumentární divadlo, v němž Němci mají silnou pozici (i tradici), mívá svá pro a proti. Někdy třeba, ve jménu autentičnosti, nepůsobí celek divadelně. Což je případ inscenace **Kameny zmizelých – Staatstheater**.

Kameny zmizelých je dokumentární divadlo, během kterého se diváci potkávají s herci u jednoho stolu FOTO KIVA

Německé válečné trauma spojené s vysídlováním Židů a holocaustem se pochopitelně v takovýchto projektech objevuje opakovaně. Hromadí se dokumenty, i když rezervoár situací spojených se zrudnostmi narůstajícího fašismu není nekonečný a mnohé situace se podobají jako vejce vejci.

Z tohoto hlediska lze brát projekt divadla z Karlsruhe na jedné straně jako jeden z mnoha, na druhé straně však shledáme výraznější propojení konkrétního města s židovským tématem. Právě na příkladu Karlsruhe, jež původně hrálo významnou roli druhého největšího sídla Bádenska-Württemberska, lze exemplárně prezentovat dlouhodobý vztah židovského a dalšího obyvatelstva. Židé byli součástí města už od jeho založení na počátku 18. století (1715) a v průběhu staletí zde pravidelně docházelo ke konfrontacím. To vyvrcholilo právě obdobím před nástupem druhé světové války. Přesněji roku 1933, na který se inscenace soustředí, začalo postupné vyliďňování židovských ulic.

Režisér Hans-Werner Kroesinger společně se čtyřmi herci (Veronika Bachfischer, Antonia Mohr, Jonathan Bruckmeier a Gunnar Schmidt) a dalšími spolupracovníky zaměřili pozornost na tehdejší umělecké spolupracovníky Státního divadla v Karlsruhe. Na sledování čtyř konkrétních osudů ukázali různé životní peripetie – ať už se jednalo o život a kariéru operetní zpěvačky Lily Jank a mužské hvězdy souboru Hermanna Branda, kteří oba byli židovského původu, herce Paula Gemmeckeho, který se odmítl rozvést s židovskou manželkou, či nápoředku souboru Emmu Grandeit. Prostřednictvím dokumentů, ať už oficiálních dopisů, či strohých úředních hlášení, které jsou promítány a zároveň čteny herci, sledujeme zamotané osudy divadelníků, z nichž válku přežili jen někteří. V závěrečné části pak máme možnost na improvizované výstavě nahlédnout do složek jednotlivých pojednaných osob, doslova si „ohmatat“ kopie autentických dokumentů.

Na počátku diváci seděli na scéně u obrovských propojených stolů společně s herci, nebo v širším kruhu kolem centrálního prostoru. Na dvou protilehlých stěnách byly promítány dokumenty a na dalších dvou stěnách na monitorech mohli sledovat překlad mluvených textů. Čtyři herci pak hovořili z místa u stolu, případně se pohybovali kolem stolů či na nich. Toto „intimní“ uspořádání může do značné míry fungovat v případě, že diváci rozumí a nemusí rozdujovat své vnímání mezi akci a titulky. Nádvkem byli v druhé půli přesunuti do hlediště, zatímco na scéně probíhala složitá přestavba stolů, na nichž se chystala výstava dokumentů, v popředí bylo předváděno interview s „pamětníci“ a zkoumaly se vztahy židovského a nežidovského obyvatelstva ve městě. A titulky na bočních stěnách už byly prakticky nečitelné.

Námět Kamenů zmizelých je poměrně inovativní, ale provedení má značně problematická místa a pražské představení působilo uspávacím dojmem. Přesto by mohlo poskytnout impulz českým tvůrcům, aby zpracovali podobné dokumenty z historie některého našeho divadla. Protože konkrétnost osudů a spojení diváků s místem jsou v případě dokumentárního divadla těmi nejdůležitějšími aspekty. Na líčení hrůz dneška a minulosti v různých částech světa jsme už natolik zvyklí, že se nás už příliš nedotýkají.

Badisches Staatstheater Karlsruhe – Hans-Werner Kroesinger: Kameny zmizelých – Staatstheater.

Režie Hans-Werner Kroesinger, scéna a kostýmy Rob Moonen, hudba Daniel Dorsch, dramaturgie Annalena Schott, Jan Linders. Premiéra 21. června 2015.

Komentáře k článku: Chladné kameny

Přidat komentář

(Nezapomeňte vyplnit položky označené hvězdičkou.)
